

DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2020-208-210>

СТАНДАРТИ ОРІЄТОВАНІ НА РЕЗУЛЬТАТ

Тетяна Засєкіна, к.пед.н., с. н. с.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Нами досліджуються зміни, яких зазнає процес розроблення стандартів загальної середньої освіти, їх зміст, структура, місія. З'ясовуються причини змін. Порівнюються, як ці процеси відбуваються в інших країнах.

Виявлено, що попередні покоління стандартів початкової (2001, 2011 рр.), базової та повної загальної середньої освіти (2004, 2011 рр.) розроблені відповідно до закону про освіту 1992 р., яким визначено було, що структуру Державного стандарту загальної середньої освіти складають: базовий навчальний план загальноосвітніх навчальних закладів; загальна характеристика інваріантної та варіативної складових змісту загальної середньої освіти; державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів (вихованців). У новому законі про освіту (2017 р.) вказано, що державні стандарти загальної середньої освіти визначають: вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувача загальної середньої освіти відповідного рівня; загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти на відповідному рівні загальної середньої освіти; форми державної атестації здобувачів освіти.

Перша якісна зміна у підходах до сутності стандарту — це документ, що визначає результати навчання.

Стандарти освіти, які мають бути прописані через результати навчання не є чимось новим в освітній практиці. З 80-х років минулого століття В США почали розробляти стандарти, які визначали, що мають знати і вміти учні/студенти. І ці стандарти можуть бути використані для керування усіма іншими компонентами системи. Освітні програми, оцінювання та підвищення кваліфікації інтегровані із стандартами.

У Європі в першу чергу розпочали приведення стандартів до єдиних вимог для вищої освіти. Основна мета прийнятих у 2015 р. стандартів та рекомендацій полягає у формуванні загального розуміння забезпечення якості викладання і навчання в усіх країнах і серед усіх зацікавлених сторін. Вони не пропонують, яким чином повинні здійснюватися процедури забезпечення

якості. Вони містять загальні орієнтири, а вже заклади освіти повинні мати процедури розробки і затвердження своїх програм, які є основою формування освітньої місії закладу вищої освіти. Вони визначають ті академічні знання, необхідні вміння, і компетентності, які можуть вплинути на особистісний розвиток здобувачів освіти і як ті зможуть використовуватися в майбутній кар'єрі.

Друга сутнісна зміна — це перенесення зазначених підходів і на загальну середню освіту. Стандарт — це рамковий документ. На його основі розробляються типові освітні програми, якими можуть скористатися заклади освіти і використовувати з невеликими змінами, що обумовлені конкретними умовами закладу освіти. Або ж розробляти на основі стандарту власні освітні програми закладу, затверджуючи їх у відповідному порядку. Перенесення саме таких норм, притаманних вищій освіті, на середню потребує ряду змін в цілому в системі загальної середньої освіти — це пов'язано і з безкоштовним забезпеченням освітнього процесу, механізмом оплати праці учителів, мережею закладів освіти (особливо закладів, що забезпечують профільне навчання) тощо.

Ще одна проблема виявлена нами у процесі дослідження — опис очікуваних результатів. У законодавчих документах зазначено: результати навчання — це знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, **які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми** або окремих освітніх компонентів [1]. Зважаючи, що розробленням освітніх і навчальних програм зможуть займатися педагогічні працівники закладів загальної середньої освіти, то перше з чим вони стикнуться — це вміння формулювати очікувані результати навчання. Як правило, учителі в своїй практиці розробляючи конспекти уроків, методики навчання зосереджували свою увагу на меті й цілях уроку, описували етапи уроку, аналізували чи вдалося досягти поставленої мети. Описувався більше процес ніж результат навчання. Надаємо короткі рекомендації як формулювати результати навчання: а) зосередитись на результатах, а не на процесах, писати результати, виходячи з того, що робить учень, а не вчитель; б) починати опис результату із дієслова, для кожного результату використовувати лише одне дієслово, уникати нечітких дієслів, зокрема «знати» чи «розуміти»; в) переконатись, що результати є спостережуваними та вимірюваними; г) перевірити, як результати навчання співвідносяться з вимогами суспільства.

Висновок. Стандарти освіти традиційно ще сприймаються як документи, де має фокусуватися увага на тому, що треба вивчати, як треба навчати, як оцінювати якість і зміст навчання. Тому очікують бачити в стандарті навчальні предмети, програми, методи й засоби навчання, контроль й оцінювання.

Зміни, що супроводжують процес розроблення стандартів освіти в світі й Україні, зумовлені змінами вимог до освіченості випускника закладу освіти. Освітній стандарт не є самодостатнім документом. Це рамковий документ, що інтегрується разом з освітніми й навчальними програмами, іншими ресурсами, у тому числі з документами, що закладають процедури оцінювання якості освіти. Галузь загальної середньої освіти потребує методичних рекомендацій щодо опису й формулювання результатів навчання.

Ключові слова: стандарт освіти, результати навчання.

Література

Верховна Рада України. 2 сесія, IX скликання (2020, Січ. 16), *Закон № 463-IX, «Про повну загальну середню освіту»*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>

Міністерство освіти і науки України, громадське обговорення (2020, бер, 4), *Проект державного стандарту базової середньої освіти*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-derzhavnogo-standartu-bazovoyi-serednoyi-osviti>

DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2020-210-212>

СОВРЕМЕННЫЙ УЧЕБНИК ПО ФИЗИКЕ И ЕГО ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ САМООБРАЗОВАНИЯ УЧАЩИХСЯ

Екатерина Захаревич

Национальный институт образования
г. Минск, Республика Беларусь

Выпускник современной школы, помимо усвоения набора знаний, должен уметь гибко адаптироваться в меняющихся жизненных ситуациях, самостоятельно приобретать необходимые знания, применять их для решения актуальных проблем.